

- Vi bør elske rovdystrene!

Rovdyr er en indfødt og uundværlig gruppe i fødekæderne. Som ansvarlig for rovdyst i jægerforbundet er Jens Venø Kjellerup ikke i tvivl om rovdystrenes gavnlige virkning, selvom vi jægere kan have en tendens til at betragte dem som konkurrenter.

Rovdyr er lig kødædere. Rovdyr er lig med konkurrence. Og så kan rovdyst meget nemt blive rubriceret som skadevoldende vildt.

Rovdyr kan imidlertid også betragtes som spændingsvoldende vildt, mener Jens Venø Kjellerup: - Jeg tror, at jeg taler på både egne vegne såvel som på vegne af flertallet af jægerne, når jeg siger, at jeg ikke vil undvære rovdyst. Hvem glædes for eksempel ikke over spændingen ved jagt på ræv? Og hvem frydes ikke over synet af det røde rovdyst, når det ligger i forreste række på paraden efter en jagt? Placeringen, der er hævdvunden gennem generationer, er jo netop udtryk for den respekt, vi jægere har over for en meget ligeværdig og respekteret modstander.

- Jeg deltog som hundefører på en jagt med Axel, min gode gamle tyske jagtterierr. Resultatet af jagten blev nogle stykker dåvildt og råvildt og ikke mindst tre ræve. En hel igennem velgennemført jagt med dygtige jægere/skytter og fin jagtledelse. Jeg kan dog godt fyldes af en modstridende følelse, når det sker, for de tre ræve var nedlagt med riffel. Det har som bekendt ikke en gavnlig virkning, hvis man efterfølgende ønsker at bruge rævens skind, hvilket vi naturligvis bør gøre. Omvendt anerkender jeg, at der skal decimeres i bestanden, og når der jages med riffel, betyder det, at vi må acceptere, at vi ikke kan bruge skindet.

- Vi har heldigvis flyttet os

Både Jens Venø og Jægers udsendte er fra en tid, hvor ræven ikke nød samme respekt som i dag. I heldigvis svundne tider kunne man godt lægge øre til en snak mellem jægere efter en såt, hvor en jæger erkendte at have skudt på en ræv på langt eller alt for langt hold, men "Den skulle lige have en hilsen med." Underforstået: Jægeren vidste godt, at vedkommende næppe kunne dræbe ræven på den afstand, men dyret ville nok få et smertefuldt svirp og måske ovenikøbet blive anskudt så hårdt, at den efterfølgende døde af det.

- Ja, den indstilling kunne vi som jægerskare ikke være bekendt, fastslår Jens Venø. - Der var en udtalt mangel på almindelig respekt for ræven som et levende væsen med fint udbygget nervesystem som alle andre pattedyr, men der lå i den holdning også en foragt over for ræven. Heldigvis var daværende formand Kristian Raunkjær hurtig til at tage klart og tydelig afstand, da myndighederne påviste et alt for højt antal ræve i anskydningundersøgelser. I løbet af få år lykkedes det at ændre den genelle holdning, og det afspejlede sig i et lavere antal af anskudte ræve i undersøgelserne.

- Vi elsker ræven

- Selvom vi sætter stor pris på ræven som jagtobjekt, er vi slet ikke interesseret i at udrydde den. For vi elsker den! Både for den spænding, den tilfører på en jagt, men også bare ved at

nyde synet af dens elegance, når den bevæger sig gennem landskabet.

Som understregning af Jens' ord dukker en ræv op inde fra naboskoven og tripper ud på naboens stubmark. Vi bliver enige om, at den igangværende rolletid er årsag til, at ræven så åbenlyst kommer ud allerede inden solnedgang. Senere og meget længere væk ser vi en mørkere artsfælle dukke op og gå i samme retning: - De går ned til Vejle Ådal, hvor der er mere føde. Og jeg må hellere spørge naboen, om jeg og Axel må prøve, om vi kan nedlægge en ræv eller to i skoven, for det vil være fint at få en eventuel tæveræv væk nu, inden foråret og hvalpene kommer. Men lykkes det ikke, lever jeg også med det.

- Jeg vil godt udtrykke undren over for ornitologernes holdning. De lever så nogenlunde med det faktum, at sølvmåger tager æg fra andre fugles reder, men er der tale om ræv, der tager vadefugles æg, så er det en helt anden

sag. De skal bare væk. Der burde jo ikke være forskel.

– Ræven er en populist og generalist, der forstår at finde føde som en glimrende overlever i vores ellers forarmende og naturfattige landskab. Mens specialister som markvildtet, der kræver andet og mere end monotone kornafgrøder, har det meget svært. Det er yderligere en god grund til at efterstræbe ræven for at holde antallet nede.

Etik – også når det handler om mårhund

Ingen snak om rovdyr uden naturligvis at nævne mårhund. Som alle andre med lidt indsigt i emnet er Jens Venø meget imponeret over den indsats, som frivillige mårhundejægere har lagt og lægger i at bekæmpe den uønskede invasive art: – Jeg var næppe ene om at tvivle på, om den svære opgave med at bremse invasionen, især ved nattetid, ville lykkes, men søreme jo!

– Det er menneskers dårskab med at indføre mårhund fra Asien til pelsformål, der har skabt problemet. Det er ikke mårhundens skyld, og vi skal have respekten og etikken med, også når vi bekæmper denne art. I Jylland er slaget så at sige tabt, her handler det om at begrænse bestandens omfang. Hvis man ser en enlig mårhund under bukkejagten, bør man ikke skyde den. Risikoen for, at det er en tæve under fødesøgning, mens hannen ligger i graven med et kuld spæde hvalpe, er for stor. I stedet bør man sætte ind med sin indsats, når hele

kuldet kommer op og bevæger sig rundt. Enten med fælder, idet hvalpene er meget nemme at fange på den tid, og/eller baitplads. Har man af den ene eller anden grund ikke har mulighed for det, så kontakt den nærmeste mårhundereguleringsjæger i jægerforbundet, og få gerne vedkommende til at assistere.

– På Fyn og de andre øer er min indstilling over for enlige mårhund en anden. Her spiller vigtigheden af at stoppe udbredelsen en større rolle end hensynet til dyrevelfærd og etik.

Rovfugle og rovdyr

Jens Venø synes, at jægerne i øjeblikket er i samme forandringsproces med rovdyr, som har være tilfældet med rovfugle: – Kun de mest fortabte og uoplyste typer har problemer med rovfugle i dag. Indstillingen er radikalt ændret. Der skal være plads til det hele – også ulv. Det er kun sundt, at toppredatorerne er her. Om det er ulv eller havørn. Uden toppredatorer har vi en natur i ubalance.

Jens Venø erkender, at ens overbevisning – også hans – kan komme på prøve. Uden for hans og fru Susannes dejlige landhus er fire mindre søer. Her så han en odde, der havde opdaget en and med fem ællinger. Jagten gik rundt i vandet, og

Jens greb sig selv i at blive en smule muggen på rovdyret: – Jeg tænker, at det er en meget menneskelig følelse at blive grebet af. Vi har vel også et slags beskyttergen i os, når vi ser den slags. Men jeg kunne godt nyde oplevelsen alligevel, for hvem får sådan en oplevelse at se fra sit stuevindue? Det er flot, som odderen som art er vendt tilbage. Og anden havde trods alt to af de fem ællinger tilbage senere.

Os + dem = vi

Helt overordnet og af måske mere filosofisk art mener Jens Venø, at jægere og rovdyr kan betragtes som både kollegaer og konkurrenter: – Vi er jo også en slags rovdyr! Vi dræber dyr og fugle med det hovedformål at spise dem. Og engang var vores reaktion overfor konkurrenterne, at vi skød dem. Men vi skal forstå og anerkende deres værdi i fødekæderne. Ligesom vi skal forstå og acceptere den helt enestående forvalterrolle, vi bestrider som toppen af toppredatorer. ♦

► *Jens Venø Kjellerup,
Formand for markvildtudvalget.*

Når toprovdycet igen er en del af vores natur

En ulv med en ræv i munden, billedet er taget i 2021 i et dansk ulverevir.

I 2012 vendte ulven tilbage til Danmark efter 199 års fravær. Toprovdycer som store kattedycer, ulve og mennesker kan spille en afgørende rolle i økosystemerne ved at regulere både planteædere og de mellemstore rovdycer.

Rovpattedyr kan ændre deres byttedyrs adfærd og måden, de benytter landskabet på. De kan skabe et "frygtlandskab", hvor nogle områder forbindes med højere risici for angreb end andre. Byttedyr kan f.eks. reagere ved at være mere årvågne, de kan på visse tidspunkter af døgnet undgå at være i områder med stor aktivitet fra rovdycer, eller de kan helt undgå områder med rovdycer. Sådanne frygtlandskaber kan potentielt set have stor økologisk betydning. Konsekvenserne og omfanget diskuteres dog stadig, særligt i områder med stor menneskelig påvirkning.

Ifølge flere udenlandske studier vil byttedyr typisk ændre adfærd ved tilstedeværelsen af ulv, de vil leve mere spredt. Studier bekræfter, at nogle områder vil have en tættere bestand af kronvildt, hvorimod områder med etablerede ulvefamilier vil have en mindre tæt bestand.

Ulves påvirkning på hjortevildt i Danmark

I 2021 blev et studie offentliggjort, hvor formålet var at undersøge, hvordan den rumlige fordeling i ulveaktivitet påvirker habitatvalg, døgnaktivitet og årvågenhed hos

råvildt og kronvildt. Undersøgelsen blev udført ved analyse af 7.613 billeder fra vildtkameraer opsat på forskellige lokaliteter i Ulfborg-reviret i Vestjylland igennem tre år.

Som hovedkonklusion peger undersøgelsen i retning af, at tilstedeværelsen af ulve kan føre til mindre ændringer i den rumlige aktivitetsfordeling af råvildt og kronvildt, men ikke en ændring i døgnrytme eller årvågenhed. Det tydede på, at hjortene enten undgik eller var mindre aktive i områder med høj ulveaktivitet (kerneområdet). Studiet indikerede også, at hjortevildtet ikke ændrede deres døgnaktivitet som følge af tilstedeværelsen af ulv. Før det kan konkluderes endeligt, vil det være nødvendigt at få lavet lignende undersøgelser i andre danske ulverevire.

Du kan læse hele rapporten her:
www.ulveatlas.dk/media/3944/hjortevildts-respons-paa-tilstedevaerelsen-af-ulve-i-et-dansk-ulverevir.pdf

Ulvens påvirkning på ræv i Danmark

I økosystemer findes ofte flere forskellige arter af rovdyr, der på forskellig vis påvirker hinanden. I Danmark har ræven siden starten af 1800-tallet levet uden påvirkninger fra andre større rovdyr end mennesket. Det ændrede sig lokalt med ulvens genindvandring.

Rovdyr konkurrerer ikke blot om føde, de dræber også hinanden. De mindre og mellemstore rovdyr skal være opmærksomme på større rovdyr, der kan forsøge at trænge dem væk eller dræbe dem. Tilstedeværelsen af store toprovdyr kan dog også udgøre en fordel for de mindre, idet der ofte bliver efterladt ådsler, som de mindre kan nyde godt af.

I 2021 blev der ligeledes offentliggjort et studie, der undersøgte, om forekomst af ræv i tid og rum påvirkes af tilstedeværelsen af ulv. Undersøgelsen blev også her udført ved at analysere data fra vildtkamera. I undersøgelsen blev brugen af landskabet undersøgt i forhold til vegetationshøjde. Her fandt man, at jo højere vegetation af buske og træer, jo færre ulve blev der observeret. Ræves brug af landskab i nærheden af bebyggelse blev ligeledes undersøgt. Her observerede man, at jo kortere afstand til

huse, jo flere ræve. Når man tog højde for disse forskelle, var der ingen sammenhæng mellem tilstedeværelsen af ræv og ulv. Det kan derfor ifølge undersøgelsen tyde på, at ræve og ulve bruger landskabet forskelligt, men ikke påvirker hinanden indbyrdes. Undersøgelsen fandt også, at der ikke er forskel i døgnaktiviteten hos ræve og ulve mellem perioder med høj og lav ulveaktivitet.

Undersøgelsen tydede således ikke på, at ulve og ræve påvirker hinandens aktivitetsmønstre i hverken tid eller rum. Som ved undersøgelsen om hjortevildt bør der dog udføres studier i andre ulveterritorier, før der endegyldigt kan konkluderes på undersøgelsens resultat.

Du kan læse hele rapporten via dette link: www.ulveatlas.dk/media/3951/habitatvalg-og-doenaktivitetsmoenstre-hos-raev-som-funktion-af-varierende-ulveaktivitet.pdf

Nyttige vildtkameraer

Begge disse studier er bygget på data fra vildtkamera. I fremtiden vil netop denne metode blive mere og mere anvendelig, særligt set i lyset af, at der i øjeblikket arbejdes på at udvikle automatisk billedgenkendelse, der vil bidrage til langt nemmere analyse af data og derved større datasæt at analysere ud fra. Vi kan her som jægere virkelig gøre en forskel og bidrage med data ved enkelt og nemt at uploade vores billeder fra de kameraer, som mange allerede har opsat. ♦

Uddrag fra DJ's artsleksikon:

Danmarks Jægerforbunds holdning til ulv

Ulv er naturligt hjemmehørende i Danmark og er naturligt genindvandret.

Jægerforbundet ønsker, når den centraleuropæiske bestand når et niveau, hvor den er i gunstig bevaringsstatus, at der skal kunne drives jagt på ulv. Derfor mener DJ, at ulvens beskyttelsesstatus skal flyttes fra Habitatdirektivets bilag 4 til bilag 5.

Da der kan opstå konflikter mellem ulve og jagthunde, skal det sikres, at jægeren har en retsstatus, således at denne kan forsvare sin hund i tilfælde af, at en ulv angriber en jagthund.

Via forvaltningsplanen er det i dag muligt at få tilskud til at opsætte ulvehegn for at beskytte husdyr. Det finansieres pt. af jagttegnsmidlerne. Dette, mener DJ, er forkert, og DJ mener, at det skal ske via finansloven på lige fod med de erstatninger, der kan udbetales for ulveangreb på husdyr.

Jens Venø Kjellerup tilføjer: - Jægerforbundet er af den holdning, at ulvebestanden ikke skal kunne vokse uhæmmet og at såkaldte "problemulve" med problematisk adfærd, fx unaturlig manglende skyhed, skal kunne reguleres bort.

Se link til artsleksikon her: kortlink.dk/236me

Foto fra Skandinavisk Dyrepark: Max Steinar

Selvom der er over en kilometer til nærmeste vand, kan en odder godt lægge vejen forbi.

To rovdyr nedstirrer hinanden. Ræv versus kat. Hvordan dramaet endte vides ikke.

Viden skal frem i lyset

Ansvarlig vildtforvaltning bygger på viden. Manglende viden om en arts tilstand kan medføre fredning. Du kan som jæger medvirke til at indsamle data, for eksempel fra vildtkameraer, men også dine egne observationer tæller.

De fleste rovdyr er nataktive jægere, man sjældent ser, medmindre man gør en særlig indsats. De lever i det åbne land, i skove, krat, levende hegn og ved moser, søer og åer. De yngler i underjordiske huler, hule træer, bredder og brinker eller sågar i stalde og loftrum i menneskelig bebyggelse. Vi ved, at de er derude – måske vi ser dem en sen aften i billygternes skær eller hører dem på den stille aftentur med hunden. Men hvor mange er der? Bliver der flere, eller falder antallet?

Vi ved det reelt set ikke, da der ikke laves systematiske nationale bestandsovervågninger af rovpattedyr med undtagelse af odderen. Ulven er ligeledes en undtagelse, idet arten er på habitatdirektivets bilag IV, hvilket medfører, at vi som land er forpligtet til overvågning.

For de arter, der igennem tiderne har været jagttider på, findes der dog noget viden om bestandene, nemlig vildtudbyttestatistikken. Den har sammen med ekspertvurderinger dannet det primære grundlag for både rødlistevurderingerne og jagttidsrevisionerne. Husmåren er vurderet "Næsten truet" på den seneste rødlistevurdering af pattedyr, og da der ingen overvågning er af den levende bestand, har man kun haft data fra vildtudbyttestatistikken at forholde sig til, da jagttiderne skulle revideres. Et faldende vildtudbytte på mere end 30 % over de seneste 18 år og

manglende overvågning førte til, at husmåren – ud fra et forsigtighedsprincip – blev fredet pr. 1. juli 2022.

Tidligere kun statistik som grundlag

Vildtudbyttestatistikken anvendes ofte alene til at vurdere bestandes udvikling og som grundlag for forvaltningstiltag, herunder jagttidsrevisioner. I hvilken udstrækning vildtudbyttestatistikken afspejler den reelle bestandsudvikling, er dog uvist. Faldende udbyttetal kan afspejle ændrede efterstræbelser pga. af faldende interesse for arten som jagtobjekt eller faldende konfliktniveau, således at der derved ikke udtages så mange ved jagt og regulering. Vildtudbyttestatistikken fortæller en masse om, hvad vi som jægere nedlægger, i hvilke kommuner, i hvilke måneder og for nogle arters vedkommende også hvilket køn og alder. Disse data benyttes til at lave indeksberegninger for bestandsudviklingen. Udfordringerne er, at vildtudbyttestatistikken ikke fortæller noget om, hvad vi ser, og hvad vi oplever derude. Konkret betyder det, at der for pattedyrsarter, som p.t. ikke har jagttid, f.eks. grævlingen, ikke foreligger noget indeks for bestandens udvikling.

For enkelte arter findes der dog data, som kan supplere vildtudbyttestatistikken. Det gælder blandt andet for ræven, der

At opdage mårhunde er netop en stor fordel.

En smuk fuldpelset ræv har vovet sig ud i fuldt dagslys, hvilket er lidt usædvanligt.

Dette og de andre fire fotos er fra samme vildtkamera. Kameraerne sikrer os megen værdifuld viden.

indgår i Danmarks Jægerforbunds optællinger i markvildts- og tællelavene, og i data fra Dansk Ornitologisk Forenings punkt-tællinger.

I fremtiden vil jagttidsrevisionerne i stadig større grad være afhængige af observationer og tællinger af levende bestande, men manglede viden kan resultere, i at arter fredes ud fra et forsigtighedsprincip, som vi så ved husmåren.

Vi skal derfor sammen sikre, at de beslutninger, der træffes, træffes på det bedst mulige grundlag – nemlig valide data. Dette må vi som jægere påtage os som en bunden opgave. Det er os, der har viden og mulighederne for at indsamle data fra såvel levende som nedlagte dyr.

For rovpattedyrenes vedkommende er der flere måder, hvor man som jæger kan bidrage.

Sikrer fremtiden

Ved deltagelse i projekterne kan du både tilegne dig selv ny viden, og du bidrager med værdifuld viden, der er essentiel i forvaltningen af rovdyrene fremadrettet. Sammen skal vi sikre, at datagrundlaget er tilstrækkeligt, så der kan udarbejdes fornuftige forvaltningsplaner, der sikrer en – også i fremtiden – bæredygtig jagt. ♦

Tællinger af nataktive pattedyr

Tælleruter er systematiserede tællinger langs en fastlagt rute (transekt). Tællinger kan lokalt – og ved tilstrækkelig med ruter, også regionalt – fortælle noget om bestandenes tætheder og dermed medvirke til at afgøre, hvor stort et jagtligt udtag de enkelte bestande kan tåle for at opretholde en sund bestand. Pattedyrstællinger foregår i de mørke timer, hvor der lyses med en lampe ud over de åbne flader i landskabet.

Der tælles langs en fastlagt rute, som tilbagelægges i bil. På ruterne tælles rovpattedyr og andre nataktive pattedyr. Tællingerne gentages hvert år for derved at kunne sige noget om bestandsudviklingen over tid.

Hvis du ønsker at oprette en rute og få mere viden om din lokale bestand, kontakter du vildt- og naturkonsulent Zacharias Jacobsen på zja@jaegerne.dk eller 51 90 06 14.

Vildtobservationer

Som jægere tilbringer vi mange timer i naturen og har derfor en unik mulighed for at indsamle data om det vildt, vi observerer, særligt fordi vi er uddannet i artskenndskab, og fordi vi færdes i områder og på tider af døgnet, hvor der ofte ikke kommer mange andre.

Appen Jæger er et værktøj, den enkelte jæger kan benytte til registrering af bestande på eget revir. Samtidig indsamles værdifuld viden, der kan bidrage til at træffe bedre forvaltningsmæssige beslutninger. Du kan til enhver tid se dine egne observationer, men de vil være skjult for andre. Observationerne vil indgå i videnskabelige undersøgelser i en anonymiseret form. Du kan enkelt og nemt bidrage ved at downloade appen for herefter at registrere dine observationer af det levende vildt – både når du er på jagt, og når du blot færdes i naturen.

Læs mere via dette link: kortlink.dk/27nxq

Send data fra dit vildtkamera

Mange jægere har opsat vildtkameraer på deres revir, og det giver en mulighed for et helt nyt datamateriale. I særdeleshed har mange mårhundejægere i årevis brugt vildtkamera til at lære deres lokale bestand bedre at kende.

Med projektet "Bestandsovervågning og Citizen Science via danske jægere" vil Danmarks Jægerforbund udvikle og afprøve en metode til overvågning af pattedyrsbestande via data fra et netværk af vildtkameraer. Ved hjælp af automatisk billedgenkendelse vil det blive muligt at samle store mængder information fra jægere og vildtkameraer på tværs af landet. Brugen af vildtkamera er en vigtig metode til kortlægning af rovpattedyr, da man kun sjældent ser arterne, når man bevæger sig rundt i terrænet. Har du et vildtkamera, der sender billeder til en mailadresse, kan du bidrage til udviklingen, så data fra vildtkamera fremadrettet kan anvendes aktivt i bestandsovervågningen og dermed indgå som datagrundlag, når der skal træffes beslutninger.

Du kan oprette dig her:
kortlink.dk/2hyve

Indsamling af døde mårdyr

Man ser sjældent mårdyrene. De er nataktive og lever ved lave tætheder. Generelt er vores viden om deres status og levevis i de menneskeprægede danske landskaber begrænset. Odderbestanden er i fremgang, men de fleste af mårdyrene er formentlig i tilbagegang og truede. Projektet "Fokus på mårdyr" vil forbedre vores viden om mårdyrene i Danmark. Projektet går i sin enkelthed ud på, at frivillige kan hjælpe med at indsamle ny viden ved at indlevere døde mårdyr, f.eks. trafikdræbte dyr. Indrapportering af observationer af levende mårdyr i appen Jæger vil ligeledes bidrage med viden om bestandenes størrelse og udbredelse.

Du kan se, hvor i landet du kan indlevere mårdyr, her:

www.maardyr.dk

tema KONKURRENCE

I hver udgave af Jæger 2023 har du mulighed for at vinde en fantastisk præmie fra en af vores mange samarbejdspartnere. Svarene kan du finde i temsiderne, på vores hjemmeside eller i vores app, Jæger.

I april har du mulighed for at vinde →

Spørgsmål:

Visse invasive arter må reguleres året rundt.
Er guldsjakal en invasiv art?

A: Ja
B: Nej

Vinderen udtrækkes ved lodtrækning blandt alle indsendte korrekte svar d. 24. april kl. 9.00.

Sådan deltager du:

Det eneste, du skal gøre, er at besvare spørgsmålet og sende dit svar samt navn, adresse, telefonnummer og medlemsnummer til konkurrencer@jaegerne.dk senest 23. april.

Vinderen udtrækkes mandag den 24. april og får direkte besked. Derudover offentliggøres vinderen på vores Facebook, Instagram og hjemmeside under "konkurrencer". Du skal være medlem af Danmarks Jægerforbund for at deltage i konkurrencen. Ansatte hos Danmarks Jægerforbund kan ikke deltage i konkurrencen.

Burris FOUR XE 3-12x56 Sigtekikkert

Til pürsch- & anstandsagt.
3P#4 sigte, belyst trådkors
med 11 lysniveauer, 1 cm/klik,
30 mm rør.

Vægt 680 g.
Længde 372 mm.
Synsfelt: 14,0-3,4 m.

Livstidsgaranti.

Værdi kr. 5.499,-

sako
demand perfection

Ræv, menneske og landskab

Ræven fylder betydeligt mere i jægerens bevidsthed end på paraden, og færre jægere oplever også at nedlægge ræv. Det skyldes formentlig flere faktorer, og spørgsmålet om bestandsstatus melder sig blandt dem.

Dette fascinerende dyr er næppe gået nogen jægers opmærksomhed forbi. Agtsom og med en evne til at aflure begivenhedernes gang snyder den ofte drevet og efterlader jægerne let ærgerlige, men med et anerkendende smil på læben.

Allerede i vedtægter fra 1400-tallet bliver ræven første gang omtalt og omfattet af forbud mod efterstræbelse. Ikke nødven-

digvis for at skåne ræven, men for at gavne kongen og adlens adgang til jagt. I nyere tid har ræven dog været at betragte som fredløs, indtil den med jagtloven af 1967 fik jagttid fra 16. juni til 29. februar og dermed fredning i yngleperioden. Fra 1920'erne og frem til dette tidspunkt var udbyttet af ræv, og dermed formentlig også bestanden, steget markant. 1960'erne repræsente-

Ræven er specialist i jagten på smågnavere, som spiller en stor rolle i fødesammensætningen. Foto: Colourbox.

At ræven er generalist og tilpasningsdygtig, understreges af fødeundersøgelser lavet på ræv fra henholdsvis intensivt og ekstensivt dyrkede landbrugsområder.
 Kilde: Habitatrelateret føde hos RÆV (*Vulpes vulpes*) i landbrugsområder af Sussie Pagh.

rer da også det årti, hvor der blev nedlagt flest ræve i Danmark.

I 1973/74 indberettede lidt flere end hver sjette jæger ræv med vildtudbyttet, mens det i dag er en ud af 13 jægere, der får ræv "på tasken". Over de sidste 50 år har jægerens adgang til og opdragelse ind i jagten ændret sig, og med den også interesser og vaner. Desuden er rævens tilstedeværelse, lige som en række markvildarter, i nogen grad blevet påvirket af levestedsforandringer, lige som ændringer i regler for jagt og regulering også kan få indflydelse på udbyttet.

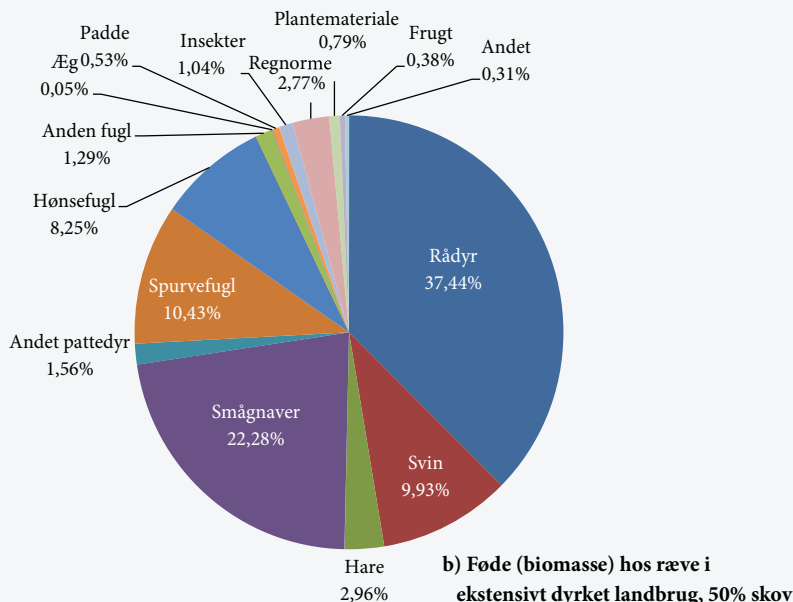
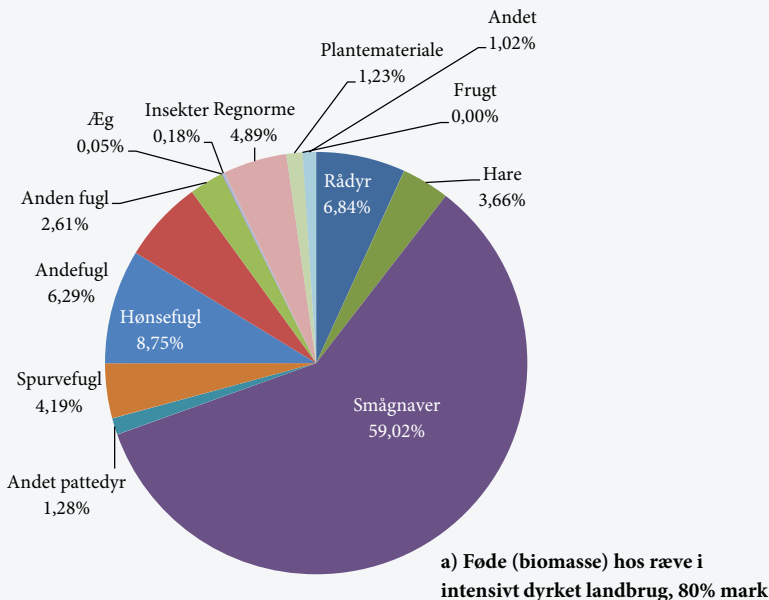
Færdes overalt

Rævens evne til at tilpasse sig omgivelserne betyder, at den gerne optræder nær bebyggelse, og større byer kan huse deres egen bestand af "byræve". Det er til glæde for nogle, der ovenikøbet fodrer rævene, mens andre er trætte af deres efterladenskaber på terrassen eller i kanten af børnenes sandkasse og føler sig utrygge ved dens nærgående tilstedeværelse.

Fakta

Rævens pelsfarve varierer fra lys orangebrun over brun eller grålig til næsten sort. Lygten (halespidsen) kan være mere eller mindre hvid. Denne variation udtrykkes også ved udtryk som brandræv, moseræv eller korsræv. De fleste hvalpe fødes i marts, og når de er ca. fire uger gamle, kommer de op af graven. Hvalpene bliver uafhængige, når de er tre-fire måneder gamle.

- Vægt: Hun: 6-9 kg. Han: 7-11 kg.
- Længde: ca. 70-90 cm og dertil hale på ca. 40-50 cm.
- Fødevalg: Ræven er opportunist, men æder primært animalsk føde – mus, harer, rålam, fugle og fugleæg og insekter.
- Kønsmoden: Etårig, men får ofte først hvalpe som toårig.
- Kuld: fire-syv hvalpe.

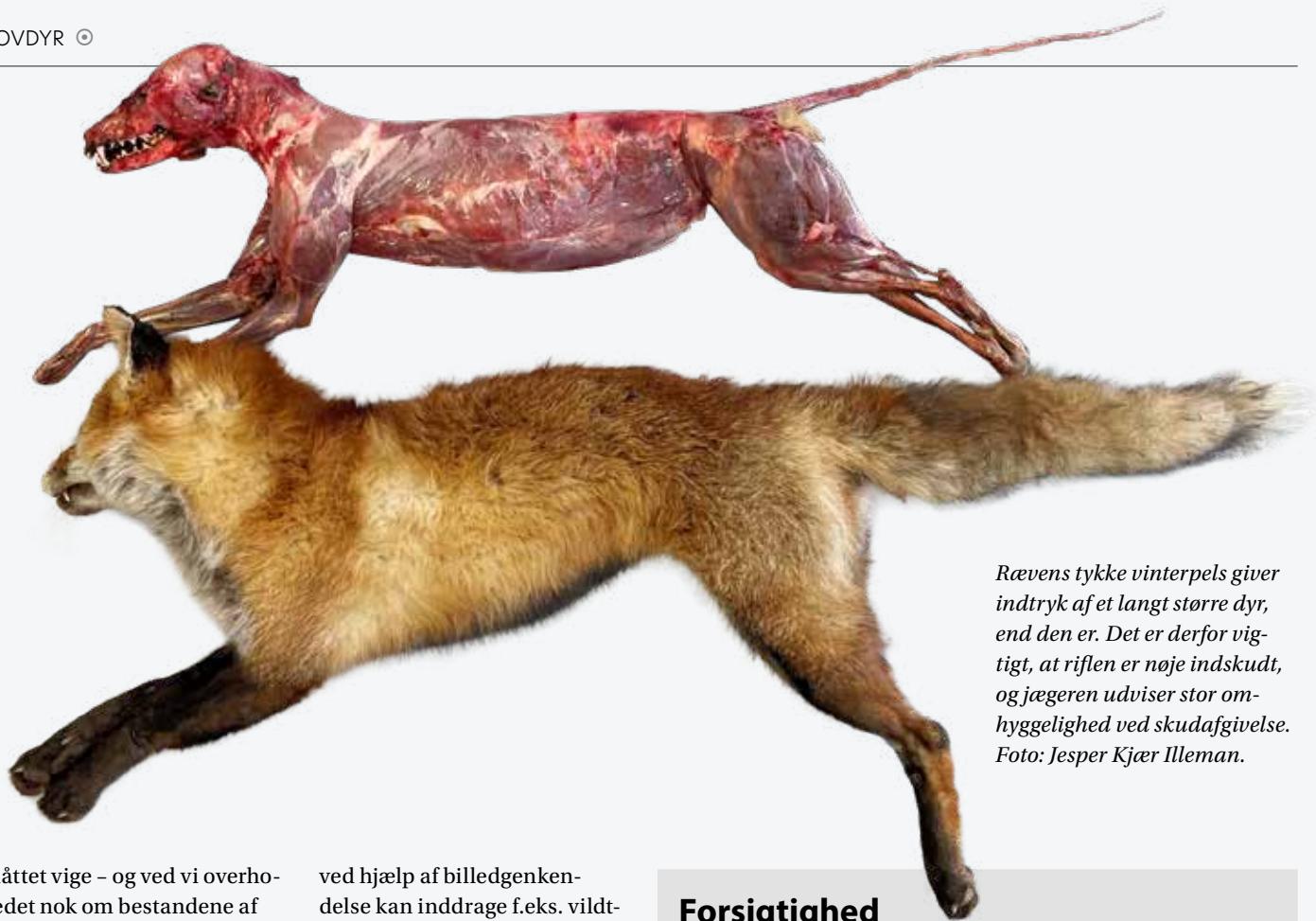
Når rævenes graveaktiviteter truer med underminering af kirkens kapel, eller de gnasker løs i jordbærbedet eller tager nyfødte lam, ændres dens status fra ikke bare at være en problemart, der skaber udfordringer mellem menneske og art, til også at være en konfliktart. Forstået på den måde, at forvaltning af ræven også kan føre til konflikt mellem mennesker med forskelligt syn på ræven.

Således berømt og berygtet har mange naturligvis en mening om ræven. Mangen en hønseholder har betragtet den som sin fjende, mens jægeren har været fascineret af jagten

og desuden opfattet ræven som den heldige vinder af landskabsforandringerne til ugunst for markvildarter og vadefugle. Vanetænkning kan man stadig møde, men erkendelsen af, at levestedernes udbredelse og strukturer har langt overvejende betydning for arterne generelt og dermed for byttedyrenes naturlige overlevelsesmuligheder, maner også til eftertanke.

Ræv og husmår er rødlistede

Så skulle alt måske være ligetil, men arternes interaktioner er komplekse, og i kombination med en natur, der ikke ligner sig selv, og føderessourcer, der påvirkes af menneskets aktiviteter, forskydes balancerne mellem generalistprædatorer og bytte. Nu er ræven for alvor "løs i hønsehuset", for i hvilken udstrækning skal vi gribe ind overfor de (u)balancer, vi har skabt? Skal vi arbejde ud fra forvaltningsplaner og bestandsmål til fordel for de byttedyr, der har

Rævens tykke vinterpels giver indtryk af et langt større dyr, end den er. Det er derfor vigtigt, at riflen er nøje indskudt, og jægeren udviser stor omhyggelighed ved skudafgivelse. Foto: Jesper Kjær Illeman.

► måttet vige – og ved vi overhovedet nok om bestandene af rovdyrarter til at kunne træffe de rigtige beslutninger?

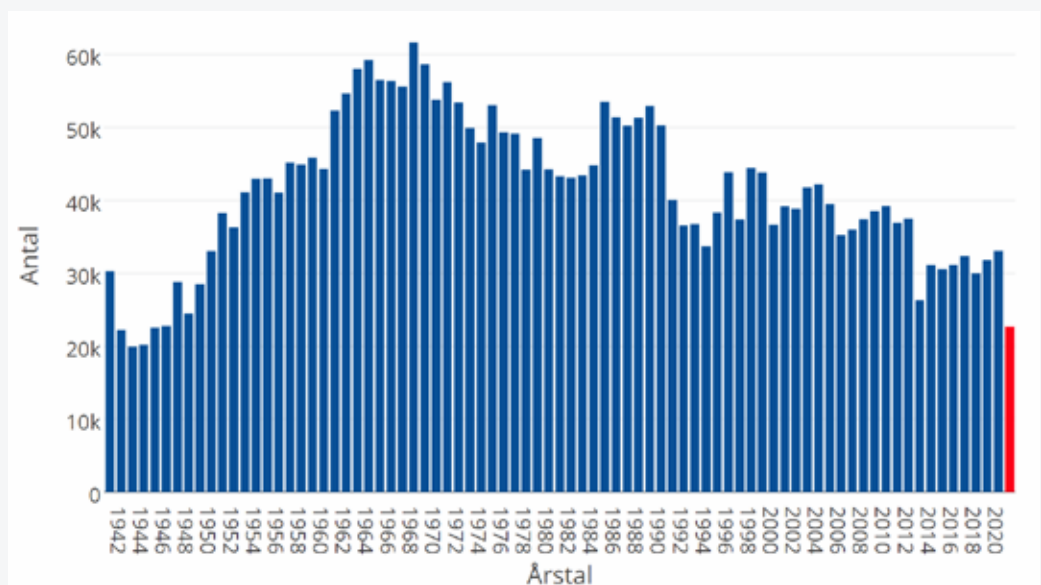
Arternes status som jagtbare og omfanget af jagttider og evt. mulighed for regulering er afhængig af viden om bestande og deres udvikling. Især når det kommer til rovdyrerne, der overvejende er nataktive, er det vanskeligt at opnå. Vildtudbyttet er i nogle tilfælde det eneste udtryk for udviklingen, men da det også er påvirket af ændringer i lovgivning og jægerens jagtinteresser, er det naturligvis ikke endegyldigt. Et nedadgående vildtudbytte og utilstrækkelig viden medfører et forsigtighedsprincip ved fastlæggelse af jagttider, og i nogle tilfælde også arternes status efter IUCN's rødlistningssystem. Senest har det ført til, at f.eks. ræv og husmår er blevet rødlistede (næsten truet) i Danmark, og at husmåren blev fredet fra juli 2022.

Med støtte fra Miljøstyrelsen gennemfører Danmarks Jægerforbund netop nu et projekt, der i samarbejde med et internationalt softwarefirma skal udvikle en funktion, som

ved hjælp af billedgenkendelse kan inddrage f.eks. vildtkameraer i dataindsamling om en lang række pattedyr. Desuden vil det levere en platform, som giver den enkelte jæger overblik og statistik over kameraets observationer. Efter et års arbejde er det dog stadig få jægere, der bidrager til projektet ved at lade deres vildtkameraer dele billeder med systemudviklingen. ♦

Forsigtighed

I de senere år er en ny parasit dukket op i de danske ræve (rævens bændelorm), som betyder, at kontakten med dyrene bør ske med en vis opmærksomhed, da infektion kan få fatale følger. For jægerens vedkommende betyder det, at håndtering af rovdyr bør ske med engangshandsker og hensyn til generel god hygiejne. Strejfnings bør ske udendørs og evt. med anvendelse af mundbind. Frugt og grønt, der samles under knæhøjde, hvor ræven har adgang, bør skylles omhyggeligt. Hunde, der kommer i kontakt med ræve, bør jævnligt behandles med ormekur.

Vildtudbyttet for ræv påvirkes både af bestandsstatus, lovgivning og jægerens interesse for jagt på ræv. Bestanden har ad flere omgange været ramt af omfattende sygdomsudbrud eller skab. Ræven er dog, som mange andre arter, i stand til at kompensere for dette ved at sætte større kuld og derved bringe bestanden på fode igen.

Minken hører til i kategorien af invasive arter i Danmark, og den må skydes eller fanges i fælder året rundt. Her har Erik Jørn Nielsen fra Mou Jagtforening fanget en mink i Lille Vildmose.

Undslupne mink jager på lige fod med vilde mink

Man kan ikke avle minkens jagtinstinkter væk, selv ikke efter generationer som farmdyr med føden serveret. Farmmink jager lige så effektivt som vilde mink født i naturen, viser ny forskning, der spår, at minken vil uddø i naturen i Jylland og på øerne i løbet af få årtier. På Bornholm vil en vild bestand overleve.

Én gang jæger, altid jæger. Én gang smidigt rovdyr, altid smidigt rovdyr. Sådan lyder frit oversat en af konklusionerne i ny dansk forskning med fokus på den nordamerikanske mink.

En anden konklusion forudser, at den vilde bestand af mink, der i årtier er blevet suppleret med undslupne artsfæller fra farme, vil uddø i Jylland og på øerne i løbet af de næste tre årtier.

Minks reproduktion er lav og ikke tilstrækkelig til at opveje dødeligheden. Forventningen er derfor, at bestanden langsomt vil bukke under. På den korte bane er undslupne mink dog overraskende gode til at klare sig.

- Vi havde troet, at farmmink, der slap ud i naturen, ville gå en stille død i møde efter få måneder i det fri, fordi de ikke var i stand til at jage i tilstrækkelig grad. Men den teori holder ikke stik. Undslupne farmmink fanger de samme arter af byttedyr i samme mængde som artsfæller, der er født i det fri, siger Sussie Pagh, seniorforsker på Institut for Kemi og Biovidenskab på Aalborg Universitet.

Maver fortæller nyt fra jagtmarken

I fire år fra 1. januar 2019 er der obduceret, målt og vejat knap 500 mink, der er reguleret af danske jægere og afleveret til Faldvildtordningen.

Ved at analysere minkenes maveindhold har to specialestuderende på Aalborg Universitet, René Worup Rørbæk og Tobias Astell Andersen, påvist, at undslupne farmmink havde samme fødevalg som deres fritlevende artsfæller.

Fødeundersøgelsen har sammenlignet føde hos 243 mink født i naturen med føden hos 114 undslupne mink fanget i fælder i årene 2019-2022. Både undslupne farmmink og vilde mink lever især af fisk, fugle og mus, men også krebsdyr og padder. Mink født på en farm har en væsentlig længere krop end vilde mink og er derfor lette at skelne fra de mink, der er født i naturen.

- Undslupne farmmink klarer sig generelt på lige fod med vilde mink. Deres størrelse kan dog være en ulempe i det tidlige forår. Mink har om foråret en mere slunken mave end på andre årstider. På den årstid har de mindre vilde mink en fordel i kampen for at overleve, siger Sussie Pagh.

Fra 8.000 til under 1.000 på 20 år

Den årlige vildtudbyttestatistik har været det bedste redskab til at give et fingerpeg om minkbestandens status i den danske natur.

I 1999 nedlagde danske jægere flere end 8.000 mink. Omkring samme tidspunkt skønnede forskere fra Aarhus Universitet, at over 80 % af de nedlagte rovdyr var født på en farm.

Så blev det obligatorisk at sætte hegn omkring farmene, hvorpå antallet af undslupne dyr faldt i en grad, så det formentlig af den grund kunne aflæses på vildtudbyttestatistikken.

I 2020 var det årlige jagtudbytte af mink faldet til knap 1.500 dyr, og i 2021 blev der kun nedlagt 768 mink af danske jægere.

Vilde mink i den danske natur er 30 % mindre end artsfællerne på minkfarme, der får serveret rigelig føde og bliver behandlet med medicin, hvis de er syge. Vildmink er mørkebrune.

- I årene op imod 2019-2020 var andelen af farmmink blandt de regulerede mink faldet fra 80 til 15-20 %. Aalborg Universitet skal via et projekt for Miljøstyrelsen undersøge, om der efter nedlukningen er sket et yderligere fald af farmmink blandt regulerede mink. Desuden skal vi undersøge, hvad udslip af farmmink har af betydning for bestanden af vilde mink, siger Sussie Pagh.

Mens den vilde bestand i Jylland og på øerne ser ud til at dø ud i løbet af de næste tre årtier, måske på nær lokale bestande i nogle få optimale habitater for vilde mink, ser det anderledes ud på Bornholm, siger Sussie Pagh.

Bornholm er minkens danske bastion

- Mink på Bornholm har stort set ingen naturlige fjender og konkurrenter til føde, da der hverken er ræv eller odder på klippeøen. Den vilde bestand på Bornholm er i stand til at reproducere sig selv, så her er minken efter alt at dømme kommet for at blive, siger Sussie Pagh.

I november/december 2020 blev alle danske mink på farmene slået ned på grund af risikoen for spredning af nye corona-mutationer fra dyr til mennesker, og minkavl blev forbudt frem til 1. januar 2023.

13 af næsten 1.200 minkavlere valgte da at gå erhvervs-mæssigt i dvale, men de er nu klar til at tage imod mink i burene igen.

De første mink i en ny epoke ankom fra Norge til en farm på Thyholm i Nordvestjylland i begyndelsen af januar 2023. Og flere af de 13 minkavlere ventes at tage imod dyr hentet i Spanien og Finland de kommende måneder.

Minken

Hører til mårdyrene og er i familie med husmår, lækat, ilder og odder. Omkring 1930 blev minken indført til Danmark som pelsdyr på farme.

Indtil december 2020 var Danmark et af verdens største producentlande af minkpelse. Produktionen toppede i 2014, da der var cirka 1.200 farme, de fleste i Jylland. 3.400.000 avlsdyr stod bag produktionen af cirka 17 millioner minkskind årligt, da erhvervet toppede.

Minken stammer fra Nordamerika, hvor den er udbredt fra Alaska i nord til Florida i syd. Via minkfarme er den i dag udbredt i de fleste lande i Europa.

Alle steder er minken uønsket som en invasiv art. ♦

I Jylland skydes lige så mange mårhunde som harer

I et gennemkultiveret landskab som det danske, med få, små og usammenhængende levesteder for et stort antal arter, kan en generalist-prædator som mårhunden få afgørende negativ betydning.

Den fokuserede indsats overfor mårhund gennem de sidste 12-13 år har ikke alene ført til nedlæggelse af tusindvis af mårhunde, men også til omfattende viden om indsatsens nødvendige elementer og afgørende krav til lovgivningsmæssig medvind. Hvor står vi så nu, og hvilken betydning har det for den almene jægers og naturbrugers forståelse for og prioritering af reel terræn- og bestandspleje?

I en årrække oplevede vi en eksponentiel

stigning i afskydningen af mårhund. Det var et resultat af en stærkt voksende bestand kombineret med en mere udbredt opmærksomhed på regulering af arten. Et stort antal jægere erkendte reguleringens betydning, og at vi beskæftigede os med en art, der i høj grad lever op til betydningen af sit latinske navn, "nattevandreren" – og at man kun finder dem, hvis man leder efter den.

Naturligvis er hovedsagelig nataktive dyr

vanskelige at nedlægge, når jagt og til dels regulering tidligere kun måtte forekomme i de lyse timer. Dertil kom, at vi havde brugt 50 år på at aflære en stor del af det jægerhåndværk, som er afgørende for en effektiv indsats. Men, vi er kommet efter det. Nu gælder det forståelsen for en alsidig

Mårhund

Kraftig pels i mørkebrun til gråbrun med lange, grove dækhår med sort spids, som derved tydeligt adskiller sig fra grævlingens hvide hårspidser. Bryst, underside og ben er mørkebrune til sorte. 4-7 kg. Om efteråret op til 10 kg. 60-80 cm lang og dertil en hale på ca. 20 cm. Skulderhøjde 26-30 cm. Altædende; ådsler, fisk, padder, insekter, små pattedyr og fugle, men også frugt og bær. Kønsmoden som etårig. Et kuld om året med i gennemsnit 11 hvalpe (DK).

Baitplads til mårhund

Se DJ film med gode tips: kortlink.dk/2hztg

indsats og dermed, hvilken betydning det har at tage bestandsplejen/reguleringen af mårhund til sig i almindelighed.

Det er regulering, der gør en forskel

Erfaringen lævner ingen tvivl: kontrol med bestanden af mårhunde – og for den sags skyld andre invasive rovpattedyr – er helt afhængig af det råderum, som vildtskadebekendtgørelsen åbner for.

”Er regulering ikke noget med at sidde ude midt om natten? Nej tak, det er ikke noget for mig!”

Regulering om natten er den mest afgørende faktor, men det er også vigtigt, at indsatsen involverer en række andre jagtformer og dermed de enkelte jægers forskellige interesseområder. Ensidigt fokus på regulering på baitpladser efterlader os muligvis med en pulje af individer, der ikke lader sig lokke. Indsatsen bør derfor også involvere f.eks. gravjagt, fældefangst og regulering i forbindelse med høst af især majs. Sidstnævnte er nu lovligt uden forudgående tilladelse fra Naturstyrelsen, og alle jægere med en haglbøsse kan deltage.

Til dato har 5.500 jægere nedlagt mere end 35.000 mårhunde i det jyske, og den bedrift har sat sig spor. I 2020/21 blev der nedlagt 11.000

mårhunde i Jylland. Til sammenligning blev der altså nedlagt stort set lige så mange mårhunde som harer. I 2021/22 blev der nedlagt ca. 2.000 mårhunde færre. Et fald, som især skal findes i de kommuner, hvor der er gennemført en effektiv indsats over en flerårig periode. At faldet ikke alene afspejler en dalende opmærksomhed hos brave jægere, underbygges bl.a. af indberetninger fra velorganiserede reguleringsgrupper, de mange Facebook-grupper, der laver løbende opgørelser over medlemmernes udbytte, samt registreringer af trafikdræbte dyr.

Mårhunden har en omsætning (turnover) på ca. 80 %, hvilket vil sige, at dødeligheden skal overstige 80 %, før bestanden reduceres. Det siger ikke så lidt om artens evne til at ekspandere, men altså også om den påkrævede indsats. Det generelle landskab og den tilhørende fauna er sårbar; selv for det trænede øje er der langt mellem synlige terrænplejetiltag eller driftsmæssige naturhensyn. Med andre ord kan interessen for faunaens velbefindende ikke alene overlades til de jægere, der ”gider”, men bør indarbejdes i vores generelle opfattelse af jagten som interessefelt. At den enkelte jæger forholder sig til vildtpleje, vil formentlig være afgørende for, at jagten også fremover kan bevare sin frisættende karakter.

Erfaringer med effektiv regulering af mårhund viser, at lokale populationer kan reduceres til et minimum. Men historien demonstrerer også eftertrykkeligt, hvor hurtigt mårhundene er tilbage i stort tal, hvis reguleringen stilles i bero! Derfor bør den enkelte jæger vælge en rutine for reguleringsindsatsen, som kan indarbejdes i vildtplejen. Tid og kræfter bør vægtes overfor effektivt jægerhåndværk og mulighederne for samarbejde med naboer og jagtkammerater.

Vigtig indsats på øerne

Fyn er det oplagte sted at kigge hen, hvis man bekymrer sig om mulig spredning af mårhunde i Danmark. Fordi GPS-mærkede mårhunde (judas-dyr) har dokumenteret at være i stand til at svømme over Lillebælt. Vildtudbytteindberetninger og erfaringer fra ▶

**FORHINDRE STIK OG BID
HVER DAG!**

**GØR AUTAN® PROTECTION PUMP SPRAY OG
ANTI FLÅT EN DEL AF DIN DAGLIGE RUTINE**

► Naturstyrelsens arbejde med judas-dyr bekræfter, at der kun findes enkelte individer på Fyn og de mest oplagte naboøer. GPS-mærkede mårhunde er de bedste til at finde frem til enlige dyr, men opsporing af eventuelle par er overladt til opmærksomme jægere og evt. andre engagerede. I 2022 blev der fundet en trafikdræbt mårhund ved Gammel Holse, og i november blev der nedlagt en mårhund på Naturstyrelsens arealer ved Hasmark. I starten af

januar 2023 blev en mårhund nedlagt på jagt ved Vemmenæs på Tåsinge.

For Sjællands vedkommende findes der ikke kendt billedmateriale, der bevidner mårhunde. Jægere og andre bør dog være opmærksomme på sportegn fra mårhund. Ved mistanke bør man kontakte Danmarks Jægerforbund, der samarbejder med Miljø- og Naturstyrelsen om koordinering af indsatsen. ♦

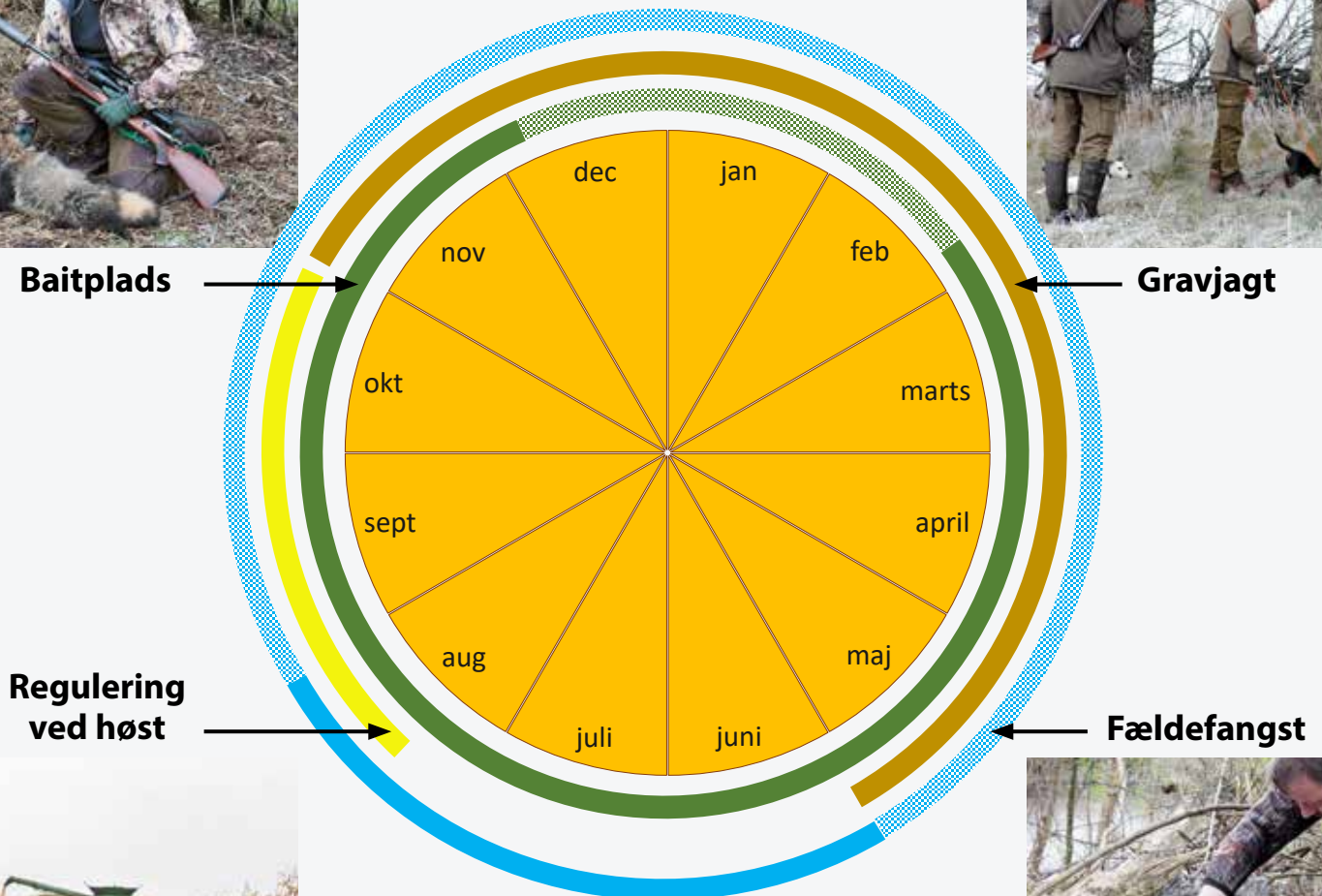

Baitplads

Gravjagt

Hvilken indsats hvornår?

Regulering ved høst

Fældefangst

Da indsatsen gælder alle årstider, med de omskiftelige forhold som landbrugsaktiviteter og løvfald medfører, skal man være forberedt på en mere dynamisk tilgang til jagt og regulering end man er vant til. Måltrettet regulering ifm. høst er ét eksempel på en aktivitet som kan give mange mårhunde på tasken.

Videofilm fra regulering ved høst

Bemærk: kun mårhund og vaskebjørn må nedlægges på denne måde. kortlink.dk/2k82b

Mårhund og vaskebjørn

Scan koden, og læs Danmarks Jægerforbunds omfattende hæfte om praktisk regulering.

De danske rovpattedyr

I Danmark findes der 13 landlevende rovpattedyr, hvoraf de tre er invasive. De øvrige 10 er hjemmehørende arter.

Her i landet defineres en art "ikkehjemmehørende", hvis den ikke siden sidste istid har bredt sig til Danmark ved egen hjælp. Med andre ord er arter som f.eks. ulv, vildsvin og guldsjakal hjemmehørende.

Ulv og vildsvins mangeårige fravær skyldes i øvrigt menneskets udryddelse af arterne.

Mårhund, vaskebjørn og amerikansk mink er kommet hertil, fordi vi har flyttet individer fra deres naturlige udbredelsesområde og introduceret dem andre steder i verden. De er derfor

blevet en del af mere end 2.500 ikkehjemmehørende arter i den danske natur. Disse tre arter er desuden kategoriseret som invasive, da deres tilstedeværelse har væsentlig negativ betydning for hjemmehørende arter og økosystemfunktioner. Derfor bekæmper vi dem.

Udover de arter, der er beskrevet andetsteds i dette tema, findes en række rovdyr i Danmark, som vi her giver en kort præsentation af. ♦

Mårfamilien

Husmåren har navn efter sin forkærlighed for beboelseshuse. Husmårens pels er varmt mørkebrun med lange dækhår og gråhvid underuld, som ses gennem dækhårene i vinterpelsen. Den har hvid halsplet, som er delt i to, ned over hvert forben. Længde: Krop: 42-48 cm. Hale: 23-26 cm. Vægt: Hun: 0,9-1,9 kg. Han: 1,3-2,3 kg. Føde: Smågnavere og andre pattedyr op til harestørrelse. Æg, padder, insekter og frugt. Kuld: Et kuld årligt med 2-3 unger.

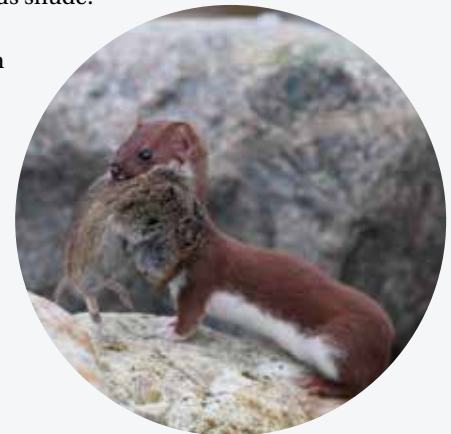
Skovmåren er meget sky og færdes sjældent i åbent terræn. Skovmårens kendetegn er en mørkebrun pels med lange dækhår og gråbrun underpels. Den har gullig halsplet, som ikke deler sig over forbenene. Længde: Krop: 40-55 cm. Hale: 20-25 cm. Vægt: Hun: 0,7-1,2 kg. Han: 1,3-1,8 kg. Føde: Smågnavere, egern og andre pattedyr op til harestørrelse. Æg, insekter, padder og frugt. Kuld: Et kuld årligt med 2-4 unger.

Lækatten har en meget slank og langstrakt krop. Lækattens sommerpels er lysebrun med hvidt på maven. I november/december skifter lækatten til en hvid vinterpels. Halen er ca. halvt så lang som kroppen og har året rundt en sort spids. Længde: 16-33 cm. Hale: ca. 1/3 af kroppen. Vægt: 150-225 g. Føde: Smågnavere, primært markmus og husmus. Kuld: Et kuld årligt med 5-7 unger.

Bruden er Danmarks mindste rovdyr. Bruden har en lang, tynd krop, korte ben, lang hals, trekantet hoved og spids snude. Pelsens farve er rødbrun på oversiden, mens undersiden af dyret er gråhvid. Brudens hale er kort og ensfarvet. Længde: Krop: 16-23 cm. Hale: 3-5 cm. Vægt: 40-140 g. Føde: Primært mus, men også småfugle, fugleæg, padder og insekter. Kuld: Et til to kuld om året med 4-6 unger.

Ilderens pels er tofarvet. Yderst er der lange sorte dækhår, mens underulden er lys gullig og skinner igennem de sorte dækhår. Ilderen har lys/hvid omkring snuden og har et tilsvarende lyst bånd hen over panden, hvilket adskiller den tydeligt fra f.eks. mink og mår.

Længde: Krop: 30-45 cm.
Hale: 11-19 cm.
Vægt: Hun: 0,5-1,0 kg.
Han: 0,7-1,5 kg.

Føde: Primært smågnavere og padder, men også kaniner, harekillinger, fisk, småfugle, æg, insekter og frugt.

Kuld: Et kuld med 4-6 unger.

Halvbjørnefamilien

Vaskebjørnen har en tæt pels, der på oversiden er grå, brunlig eller rødbrun, og på bugen oftest gråhvid. Vaskebjørnen har en tydelig sort ansigtsmaske omgivet af lys/hvidlig pels. Halen er tyk og tværstribet med 5-7 sorte ringe. Vaskebjørnen har bredt sig kraftigt i Tyskland og vil formentlig snart indvandre til Danmark.

Længde: Krop: 48-70 cm.
Hale: 20-26 cm. Vægt: 5-8 kg.
Føde: Altædende - fisk, padder, krybdyr, krebs, muslinger, insekter, fugle og fugleæg, små pattedyr samt plantekost, ådsler og husholdningsaffald.

Kuld: Et kuld årligt med 3-5 unger.

Odderen har en lang og strømlet krop. Pelsen er på oversiden mørkebrun, lidt lysere på bugen, og på halsen og undersiden af hovedet kan pelsen være hvidgrå. Odderen har et fladt hoved med lange knurhår omkring snuden og en kraftig hals, der næsten går i ét med kroppen.

Længde: 85-130 cm.
Hale: ca. 1/3 af længden.
Vægt: Hun: 5-9 kg.
Han: 6-11 kg.

Føde: Primært fisk, men også frøer, små pattedyr, fugle og krebsdyr.

Kuld: Et kuld årligt med 2-3 unger.

Hundefamilien

Guldsjakalens pels er gullig til bleg gylden, og pelsen er kort og ret strid med mørkebrun overpels på ryggen og halen. Pelsfarven kan variere hen over året. Individet kommunikerer med en lang række forskellige kald.

Længde: Krop: 70 -85 cm.
Hale: ca. 25 cm.
Vægt: 7-15 kg.

Føde: Altædende - gnavere, små til mellemstore pattedyr, fugle, padder, æg, insekter og frugt.

Kuld: Et kuld årligt med 1-9 unger.

Grævlingen er det største af de danske mår- dyr. Grævlingens kendetegn er grålig pels med sortgrå underpels og gråhvide dækhår med hvid spids. Den har en kompakt, pæreformet krop og korte ben samt sort/hvid maske med striber på langs.

Længde: Krop: 67-90 cm.
Hale: 11-20 cm.
Vægt: Hun: 6-14 kg.
Han: 9-17 kg. Om efteråret kan hannen veje op til 25 kg.

Føde: Regnorme, insekter, små pattedyr, fugleunger, æg, padder og krybdyr.

Kuld: Et kuld om året med 2 unger i gennemsnit.

Bestil plakat

Jægerforbundet kan nu levere en plakat, som præsenterer alle 13 rovdyr i den danske natur. Format 50x70 cm, til 50 kr. kortlink.dk/2k6yr

DANMARKS JÆGERFORBUND

DANSKE ROVPATTEDYR

I Danmarks skove der 13 levende rovpattedyr, hvoraf de 3 er invasive. De angår 11 af 12 pattedyrsarter. En typisk rovpattedyrsart kan forårsage skader på 10-15 millioner kroner om året. De tre invasive rovpattedyr er mink, halvul og vaskebjørn. De er ansvarlige for 90% af de danske gnaver- og pattedyrsbeskædninger og 80% af de danske fuglebeskædninger.

Mår Længde: 10-15 cm, vægt: 1-2 kg. Vægt: 1-2 kg.	Guldsjakal Længde: 70-85 cm, vægt: 7-15 kg. Vægt: 7-15 kg.	Skovhund Længde: 40-50 cm, vægt: 10-15 kg. Vægt: 10-15 kg.	Skovul Længde: 10-15 cm, vægt: 1-2 kg. Vægt: 1-2 kg.
Løve Længde: 10-15 cm, vægt: 1-2 kg. Vægt: 1-2 kg.	Brodd Længde: 10-15 cm, vægt: 1-2 kg. Vægt: 1-2 kg.	Edler Længde: 10-15 cm, vægt: 1-2 kg. Vægt: 1-2 kg.	Odder Længde: 85-130 cm, vægt: 5-11 kg. Vægt: 5-11 kg.
Grævlingen Længde: 67-90 cm, vægt: 6-25 kg. Vægt: 6-25 kg.	Mårhund Længde: 10-15 cm, vægt: 1-2 kg. Vægt: 1-2 kg.	Vaskebjørn Længde: 48-70 cm, vægt: 5-8 kg. Vægt: 5-8 kg.	Mink Længde: 30-45 cm, vægt: 0,5-1,5 kg. Vægt: 0,5-1,5 kg.

Her mere viden om danske rovpattedyr i arts-kataloget på: www.jaegerforbundet.dk

Status på guldsjakal

Overvågningen har dokumenteret mindst otte forskellige guldsjakaler i Danmark. Her er status ved udgangen af 2022.

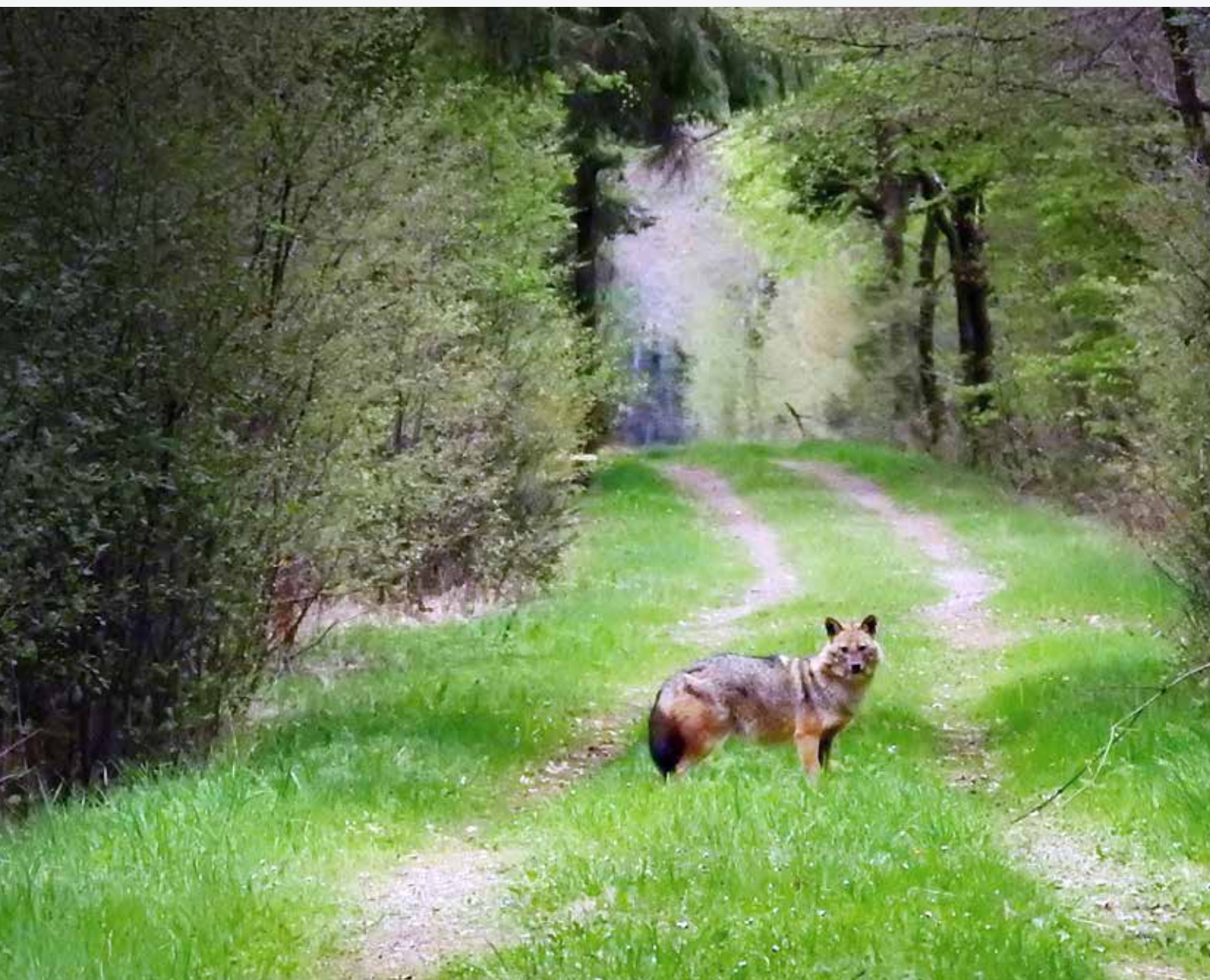

Foto fra den 15. maj 2021, der viser en guldsjakal fotograferet i Toftlund-reviret i Sønderjylland, hvor den samme hansjakal (GG004m) har holdt revir fra april 2017 til november 2022.

Guldsjakal (*Canis aureus*) er et mellemstort medlem af hundefamilien, der i sit fødevalg er opportunist og derfor betegnes som en generalist. Før det 19. århundrede var guldsjakalen i Europa begrænset til kystområder langs det østligste Middelhav og Sortehavet. I løbet af det 19. og 20. århundrede har arten bredt sig op over Balkan til Ungarn. Siden årtusindskifte er ekspansionen fortsat mod vest og nord.

Fremgangen og koloniseringen af Nord- og Vesteuropa kan skyldes, at arten ikke efterstræbes i samme grad som tidligere, ændringer i arealanvendelse, klimaændringer og måske fraværet af ulve. Da guldsjakal æder ådsler, har særligt det, at de østeuropæiske lande var forpligtet til at reducere deres brug af giftlokkemad i forbindelse med optagelse i EU, forbedret artens overlevelse.

Fund i Nord- og Vesteuropa

I 2016 blev første sjakal i Holland fanget på et vildtkamera. Første fund i Frankrig blev gjort i 2017, og i 2020 blev en guldsjakal fanget på vildtkamera i Finnmarken i det nordligste Norge, hvilket er verdens nordligste fund af arten.

I 1997 blev arten fundet for første gang i Tyskland, og i 2021 og 2022 har det første par ynglet i Baden-Württemberg.

Fund i Danmark

Første danske fund blev gjort med vildtkamera i april 2014 på Harboøre Tange. Siden er der gjort mere end 100 fund af mindst otte individer i Jylland (Fig. 1). Der er eller har været registreret stationære guldsjakaler i fire revirer:

Harboøre-reviret: I perioden 30. april 2014-15. maj 2022 foreligger 18 fund af guldsjakal eller formodet guldsjakal i Harboøre-reviret i Vestjylland. De omhandler 18 sikre (C1) og to sandsynlige (C3a) fund. Ingen af fundene er identificeret til individ. Derfor kan det ikke siges, hvor mange forskellige individer der kan være tale om, men med fund i 2014, 2015, 2018, 2020, 2021 og 2022 formodes det at omhandle mindst to individer i forskellige perioder. Den første regnes som død uden af være blevet fundet.

Toftlund-reviret: I perioden 5. april 2017-18. november 2022 foreligger 51 fund af guldsjakal eller formodet guldsjakal i Toftlund-reviret i Sønderjylland. De omhandler 40 sikre (C1), ét sandsynligt (C3a), og 10 mulige (C3b) fund. Alle fund omhandler formodentlig hansjakalen GG004m.

Lille Vildmose-reviret: I perioden 5. august 2016-8. maj 2019 foreligger syv fund af guldsjakal eller formodet guldsjakal i Lille Vildmose-reviret. Fem sikre (C1) og to mulige (C3b) fund. Det formodes at være ét individ. Den regnes nu som død og er ikke blevet fundet.

Husby-reviret: I perioden 15. november 2019-20. juni 2021 foreligger 20 fund af guldsjakal eller formodet guldsjakal i Husby-reviret i Vestjylland. 19 sikre (C1) og ét muligt (C3b) fund. Alle fund omhandler formodentlig hansjakalen GG007m.

Øvrige identificerede fund: Den 6. juni 2015 blev en trafikdræbt hansjakal (GG002m)

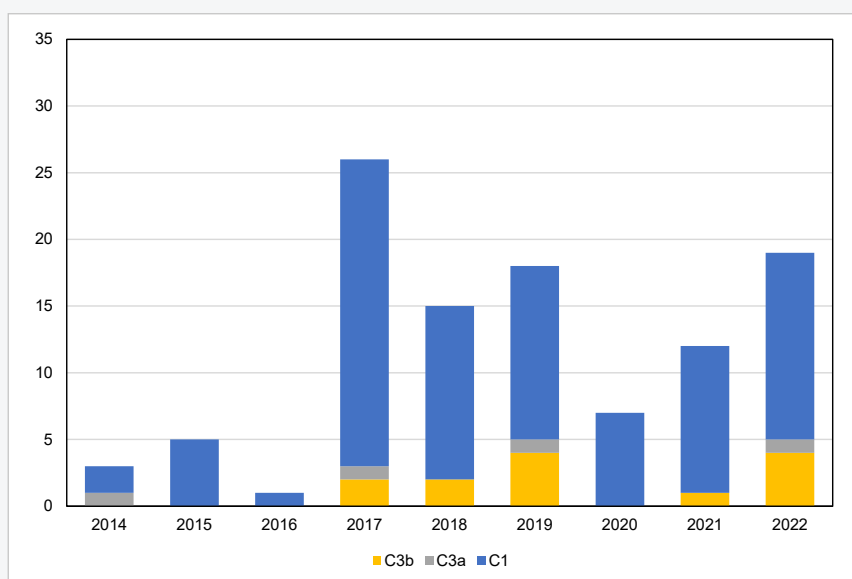
fundet nord for Karup, den 5. februar 2017 blev en hansjakal skudt under en rævejagt ved Thorsminde, og 3. februar 2022 blev en hansjakal (GG022m) fundet druknet på Rømø.

Status februar 2023

Ud af de otte dokumenterede individer er tre konstateret døde, og to har været borte i mere end et år og regnes som døde. I skrivende stund formodes der at befinde sig mindst tre enlige hanner fordelt med én i Toftlund-reviret i Sønderjylland, én i Harboøre-reviret i Vestjylland og én i Husby-reviret i Vestjylland.

Ingen af de kendte guldsjakaler har været registreret uden for Danmark, men ligesom hos ulv forventes arten både at ind- og udvandre. Efter yngleføremkomst i 2021 og 2022 i Tyskland er det nok blot et spørgsmål om tid, før arten også yngler i Danmark.

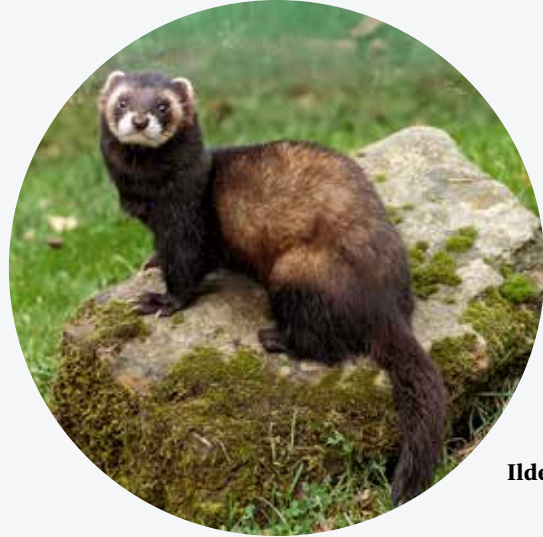
Guldsjakal er oprindeligt hjemhørende og er altså ikke invasiv. ♦

Figur 1. Antallet af sikre (C1), sandsynlige (C3a) og mulige (C3b) fund af guldsjakal i Danmark i perioden 2014-2022.

Mink

Ilder

Man skal være opmærksom på risikoen for bifangst af den hjemmehørende og fredede ilder. Ilderens ansigtsmaske og tofarvede pels med de glinsende sorte dækhår over den gullige underuld er dog et sikkert kendetegn. Kun mink, mårhund og vaskebjørn må aflives ved fældefangst på terrænet.

Er minkens dage talte?

Det invasive rovdyr er på deroute
- og nu kan vi hjælpe med at lukke kapitlet.

Mink i den danske natur er den amerikanske mink (Neovison vison), der stammer fra Nordamerika. Den europæiske mink (Mustela lutreola), også kaldet flodilder, som tidligere var naturligt forekommende i dele af Danmark, er fortrængt fra mere end 85 % af sit oprindelige udbredelsesområde til nogle spredte bestande i Østeuropa.

Hold af mink til pelsproduktion blev introduceret i Danmark i 1930'erne. I efterkrigstiden tog pelsproduktionen for alvor fart, og Danmark udviklede sig til verdens største producent af minkskind.

Utilsigtede udslip har bevirket, at minken i stigende tal har optrådt i naturen. Vildtudbyttet toppede omkring år 2000 med tæt ved 8.000 dyr. Siden da har udbyttet været jævnt faldende, og for 2021/22 er der blevet indberettet 768 individer. På Bornholm har udbyttet dog været stigende de sidste 15 år, bl.a. som resultat af en øget reguleringsindsats.

Mink blev et synligt problem, da den i 1953 gik fra at være et totalfredet husdyr til at måtte jages hele året. Siden 1968/69 har den været en del af vildtindberetningen. Fra begyndelsen af 1970'erne blev mink nedlagt i stort set alle

egne af landet. Der indberettes stadig mink fra ca. 70 af landets kommuner. "Huller" i kortet skal i en vis udstrækning forklares med et manglende fokus på arten.

Omsætningen i den vilde bestand peger på, at den - uden yderligere udslip og med et fortsat fokus på regulering - vil uddø. Med Bornholm som en mulig undtagelse, da den veletablerede vilde bestand ikke har nogen naturlige konkurrenter som ræv, odder eller andre mårdyr.

Idet minken er stærkt knyttet til vand, er den nem at finde frem til. Da den desuden er forholdsvis let at lokke i fælder, er fangst af mink en helt oplagt og nyttelig opgave at tage på sig. På Bornholm, der tegner sig for mere end en fjerdedel af de nedlagte mink, er der i særlig grad behov for en kollektiv indsats.

Minken er omfattet af den samme forvaltningsplan for invasive rovpattedyr som mårhund og vaskebjørn. Det øgede fokus på regulering af mink betyder bl.a. en dynamisk udpegning af særlige indsatsområder - typisk sårbare naturområder. Naturstyrelsen kan støtte indsatsen materielt, hvis en gruppe af jægere ønsker at engagere sig. ♦

Tæt knyttet til vand

En polsk undersøgelse med radio-mærkning af mink afslørede, at ingen af de mærkede mink på noget tidspunkt i overvågningsperioden bevægede sig mere end 50 meter væk fra søbredden. En vild mink er chokoladebrun med en lys plet under hagen, mens farmdyr kan have flere forskellige farver. Mink har svømmehud mellem tæerne.

Vægt: Hun: 0,4-0,8 kg.

Han: 1,0-1,5 kg. Længde: 30-45 cm, dertil hale på 13-23 cm.

Føde: fisk, krebsdyr, fugle, mindre pattedyr og padder.

Kønsmoden som etårig.

Et årligt kuld med fire-syv hvalpe i april-maj.

Husk: fældefangne dyr skal også indberettes med vildtudbyttet.

Status på den danske ulvebestand

Siden den første officielt godkendte ulveobservation i 2012 har overvågningen dokumenteret 53 forskellige ulve, heraf 32 danskfødte. Forskerne gør status til og med januar 2023.

Siden den første ulv i nyere tid blev fundet død i 2012, er der ved udgangen af 2022 fundet DNA-profiler fra 20 forskellige ulve, som er indvandret til Danmark. Det er 17 hanner, to hunner samt et individ med usikkert køn, som formentlig var en han. Fra andre sikre ulvefund i 2013 og 2014 ved vi, at der har været mindst ét individ mere, dvs. mindst 21 immigrant-er i alt. Ingen af de indvandrede ulve er blevet fundet i Tyskland, efter at de er blevet fundet i Danmark.

Otte ulvepar har efter genindvandringen været etableret herhjemme. De fordeler sig med fire par i Ulfborg-reviret i Vestjylland (første par: 2016-2017, andet par: 2018-2020, tredje par: 2020-2021 og fjerde par: 2022-nu), ét par i Hovborg-reviret i det sydlige Midtjylland (2020-nu), ét par i Skjern-reviret i Vestjylland (2021-nu), ét par i Oksbøl-reviret i Sydvestjylland (2022-nu), og det nyeste par i Klosterheden (2023-nu).

Det første par i Ulfborg-reviret fik mindst otte hvalpe i 2017, mens det andet par i samme revir fik mindst seks hvalpe i 2019. Hovborg-parret fik i 2021 et kuld på mindst fire hvalpe og mindst seks hvalpe i 2022, mens parret i Skjern-reviret fik et kuld på mindst otte hvalpe i 2022.

Døde, forsvundne og udvandrede ulve

I skrivende stund (februar 2023) er tre af de 38 ulve med kendt genotype dokumenteret døde i Danmark (én er død af

sygdom, én blev skudt ulovligt, og én blev dræbt af en bil), fem danskfødte er udvandret til Tyskland (tre af disse er siden trafikdræbt), og 14 har været borte i mere end ét år efter sidst at være blevet registreret i Danmark. Disse regnes som forsvundne, dvs. døde uden kendt årsag.

Ud af de 38 med kendte DNA-profiler er der altså 16 levende tilbage.

Til de forsvundne ulve kan også lægges mindst én uidentificeret ulv fra 2013-2014 og en hvalp født i 2017, som der aldrig er fundet DNA efter (der var otte hvalpe, vi har DNA profiler på de syv).

Antal fund stiger

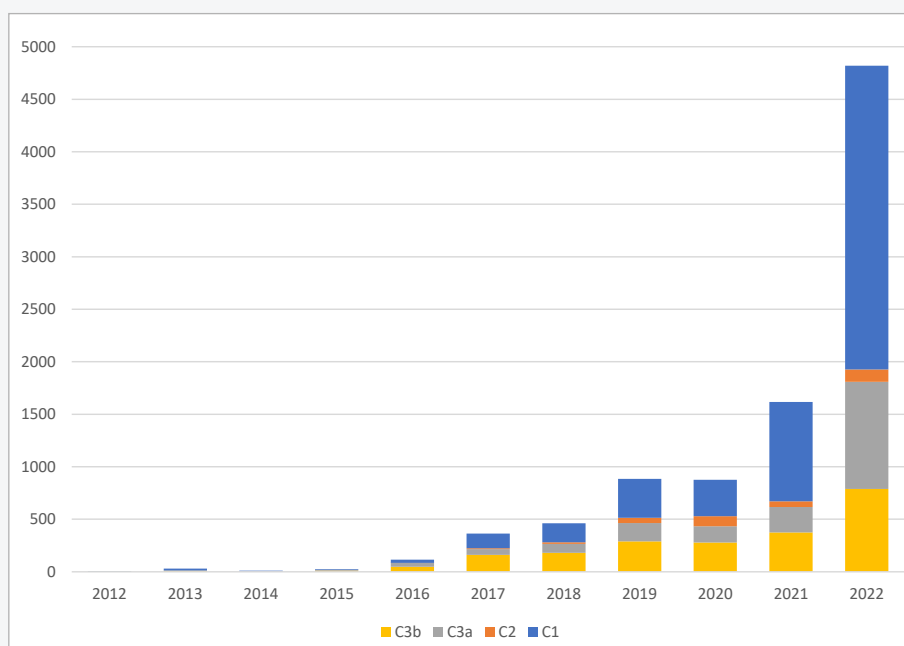
Siden begyndelsen af den nationale ulveovervågning har der hvert år været en tilvækst i antallet af fund (DNA og fotos), og det særligt fra og med 2022 (figur 1). Det skyldes en kombination af flere

ulve, en øget overvågningsindsats af ynglende ulvepar samt forbedrede tekniske metoder (især kvalitet af vildtkameraer), som fører til, at en større andel fund kan erklæres som sikre (C1) fremfor sandsynlige (C3a) eller mulige (C3b).

Ulvstatus februar 2023

I skrivende stund formodes der at befinde sig 29 ulve i Danmark fordelt på ni immigranter og 20 danskfødte ulve. Det drejer sig om to stationære enlige hanulve: GW781m i Råbjerg-reviret i Nordjylland (indvandret i november 2017), og GW2368m i Lille Vildmose-reviret i Nordjylland (indvandret i april 2021). Dertil yderligere fem ulve (tre hanner og to hunner), der regnes som enlige strejfende ulve, der endnu ikke er blevet stationære: GW1894m (indvandret i november 2021, sidst registreret i Vest-

Figur 1. Antallet af sikre (C1), bekræftede (C2), sandsynlige (C3a) og mulige (C3b) fund af ulv i Danmark i perioden 2012-2022.

Ulveparret i Skjernreviret – den danskfødte tæve GW1434f og den tyskfødte han GW2020m – fik i 2022 otte hvalpe. Her er mindst tre af dem på tur i reviret.

jylland), GW2582f (danskfødt i 2021, sidst registreret i Vestjylland), GW2585f (danskfødt i 2021, sidst registreret i Vestjylland), GW2605m (indvandret i april 2022, sidst registreret i det centrale Midtjylland) og GW2908m (indvandret i april 2022, sidst registreret i det centrale Midtjylland). De fem ulves nuværende opholdssted er usikkert, men regnes for at være i Danmark.

Ulvepar

Ulfborg-reviret i Vestjylland: ukendt hunulv (formentlig danskfødt) og GW2528m: indvandret i september 2021. Pardannelse i december 2022.

Skjern-reviret i Vestjylland: GW1434f: danskfødt i 2019, og GW2020m: indvandret i august 2021. Pardannelse i november 2021.

Oksbøl-reviret i Sydvestjylland: GW2583f: danskfødt i 2021, og GW1468m: danskfødt i 2019. Pardannelse i marts 2022.

Hovborg-reviret i det sydlige Midtjylland: GW1700f: indvandret i juni 2020, og GW1469m: danskfødt i 2019. Pardannelse i december 2020.

En 2021-hvalp af dette par, hunulven GW2584f, opholder sig endnu i Hovborg-reviret sammen med forældrene og individer af det seneste kuld fra 2022.

Klosterhede-reviret i Vestjylland: ukendt hunulv (formentlig danskfødt) og GW1430m: indvandret i december 2019. Pardannelse i januar 2023.

Ulveparret i Skjern-reviret fik i 2022 mindst otte hvalpe, hvoraf en hunhvalp blev påkørt og dræbt i december 2022 ved Esbjerg, mens syv fortsat formodes at befinde sig i Danmark, de fleste formentlig i reviret.

Ulveatlas.dk

På www.ulveatlas.dk kan du se et kort, hvor et udvalg af bekræftede danske ulveforekomster præsenteres med en sløring på 10 x 10 km. Har du en mulig observation af ulv, eller fanger du den på vildtkameraet, vil vi bede dig om at melde dit fund ind på ulv@nathist.dk eller telefon 40 27 20 30.

Fortrolighed: Dine informationer deles ikke med andre, medmindre du selv har givet tilladelse. Din indberetning håndteres som personfølsomme oplysninger, og betyder altså, at terrænet ikke efterfølgende vil opleve besøgende.

Af hensyn til berørte lodsejere kan nye fund blive opdateret med forsinkelse. Læs mere om, hvordan dine oplysninger kan blive brugt, og om, hvordan du indberetter, på www.ulveatlas.dk. ♦

FRANCHI
FEELS RIGHT

**Franchi
Horizon-sæt**
Monteret med
Burris FourXe
3-12x56 i stålbasen
og montage.
7 års garanti
på riffel, livstid
på kikkert

14.096,-

Alle priser er vejl.

sako
DANMARK

FIND FORHANDLER PÅ: WWW.SAKODANMARK.DK